

ÄLDREOMSORGSBAROMETERN

Yrkesspråket inom äldreomsorgen

En undersökning som tar tempen på vad chefer inom Sveriges äldreomsorg
tycker om språkravet och vad som krävs för att de ska nå det



lingio

Innan 2031 behöver det anställas 111 000 nya medarbetare inom äldreomsorgen, vilket motsvarar nästan lika många anställda vårdbiträden, undersköterskor och hemtjänstpersonal som det finns idag. Det är en stor utmaning för Sveriges äldreomsorg att möta det framtida kompetensbehovet, i en bransch där det redan idag råder stor kompetensbrist.

Enligt SKR är ungefär varannat vårdbiträde inom kommuner i Sverige utrikesfödd. För att säkerställa en god, trygg och säker patientomsorg är det viktigt att personalen behärskar yrkesspråket väl. Enligt en rapport från SKR uppger 20 procent av äldreomsorgstagarna på äldreboende att de inte förstår personalen. Detta skapar otrygghet, missförstånd och ibland allvarliga misstag. Nya direktiv kring språkkrav syftar till att åtgärda denna utmaning.

Vi vet hur mycket socialchefer, verksamhetschefer och verksamma inom äldreomsorgen runtom i landet kämpar, trots personalbrist, för att säkerställa en god vård åt våra äldre. Med nya språkkrav ökar pressen på Sveriges kommuner och vårdgivare. Många är positivt inställda till språkkravet, men många är oroliga för att de inte kommer att kunna efterleva det i praktiken.

Vi tar därför tempen på Sveriges äldreomsorg för att se vad socialchefer och verksamhetschefer tycker om språkkravet, hur genomförbart de anser att det är och vilka åtgärder som krävs för att kunna efterleva språkkravet i praktiken. Vi tar också reda på vilka insatser som minskar kompetensbristen och vilka de största hindren är för att lyckas med språkliftet. Slutligen tar vi reda på hur chefer skulle vilja förbättra kvalitetssäkringen av språkkunskaper bland utbildningsanordnare i Sverige.

Vi tycker att det är viktigt att kommuner och arbetsgivare runtom i landet får rätt stöd och resurser för att kunna efterleva språkkravet, något som även SKR betonar. Vi hoppas därför kunna sprida insikter med denna rapport, som kan hjälpa beslutsfattare att möta språkutmaningen inom äldreomsorgen.

Språket spelar en viktig roll på arbetsplatsen. Språket är nyckeln till bra kommunikation med kollegor, chefer och brukare och för att kunna ta till sig ny kunskap. Med ökade kunskaper i yrkessvenska, förbättrar de anställda även sina möjligheter att ta större ansvar och göra karriär. En satsning på språket är en vinst för alla, för brukarna, för de anställda, för arbetsgivarna och inte minst samhället som helhet.



Metod

Lingio har mellan den 22 oktober och 8 november 2024 samlat in enkätsvar via en webbaserad undersökning som distribuerats till chefer verksamma inom äldreomsorgen i Sverige. Urvalet inkluderar både kommunala och privata vårdgivare och enkäten har skickats till samtliga kommuner i Sverige. Distributionen av enkäten har primärt gjorts via email, men enkäten har även delats på Lingios hemsida och via sociala kanaler. Enkäten har varit anonym.

Totalt har Lingio samlat in svar från 147 chefer verksamma inom äldreomsorgen i Sverige. Av dessa har 95% varit verksamma inom offentlig sektor och övriga har angett privat eller övrig sektor.

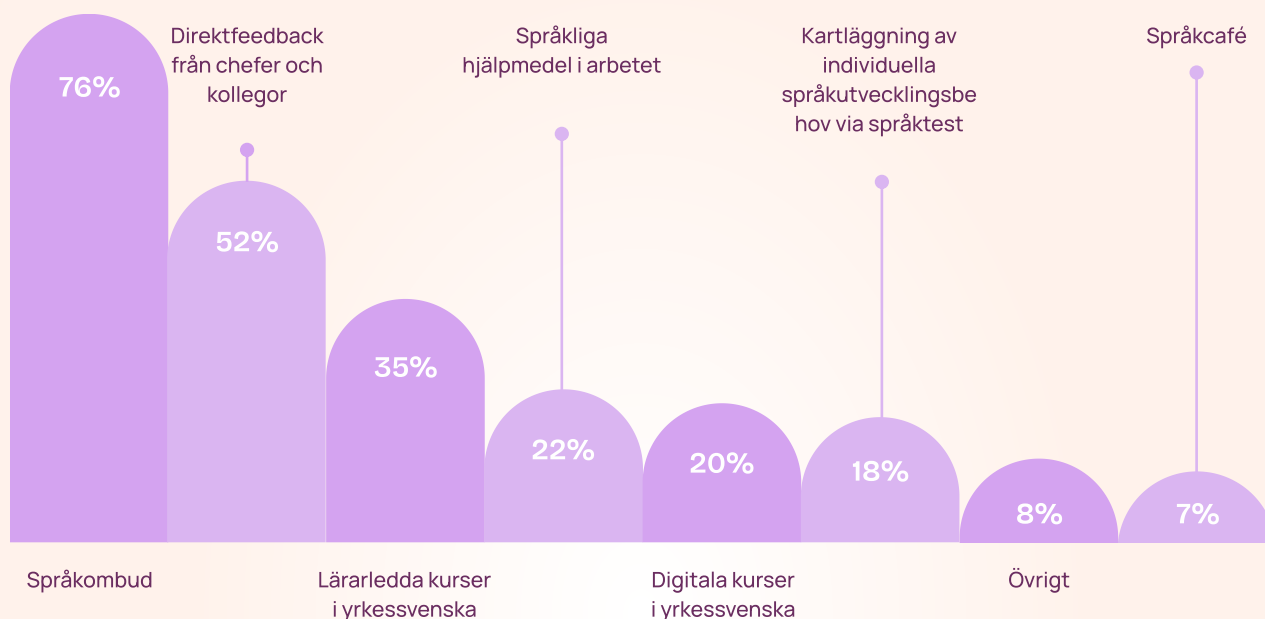


Resultat från undersökningen

1.

Hur arbetar ni med språket inom äldreomsorgen idag?

MARKERA ALLA SOM STÄMMER IN.

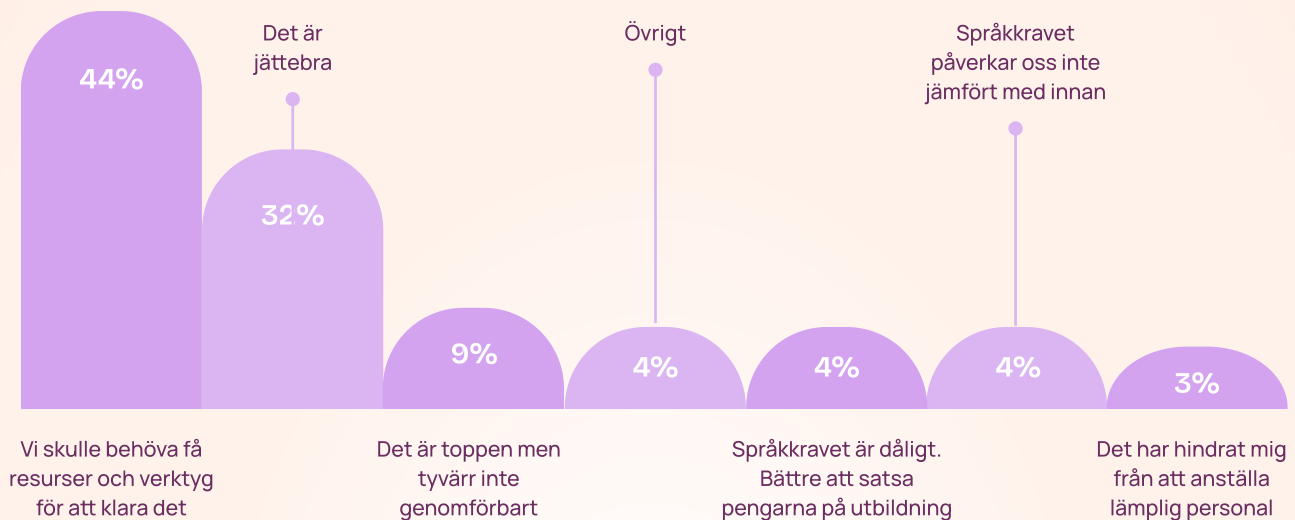


Den absolut vanligaste metoden är idag införandet av språkombud. Det kanske inte heller är särskilt konstigt, med tanke på den stora satsning som Vård- och omsorgscollege gjort. Språkombud är dock bara en metod, som bäst kombineras med ett flertal olika insatser för att främja en språkinlärande arbetsplats.

Hur skapar man en språkutvecklande arbetsplats? Att språket är prioriterat behöver först och främst genomsyra kulturen på hela arbetsplatsen. Språkfrågan behöver lyftas i medarbetarsamtal och arbetsplatsträffar för att betona vikten av att alla, inklusive svensktalande, tar gemensamt ansvar för språket. Alla arbetsplatser har sina egna unika framgångsrecept, men vår generella erfarenhet är att om språket prioriteras av ledning och chefer, så kommer även organisationen att göra det.

Hur ser du på språkravet inom äldreomsorgen?

MARKERA DET PÅSTÅENDE SOM STÄMMER BÄST IN.



Trots att intentionen bakom språkravet är bra - att säkerställa en god och trygg vård - så är det bara 32 procent som uppger att språkravet är "jättebra". Så många som 44 procent uppger att de skulle behöva resurser och verktyg för att klara det, något som även SKR framhåvt. Totalt sett är det 60 procent som på något vis angett ett negativt svar kring språkravet - att det antingen hindrat dem eller att de inte har resurserna att kunna efterleva det.

"Tydlighet av vad som krävs är bra. Förutsättningar för människor och organisationer att kunna leva upp till det är svårare."

respondent inom offentlig sektor

"Bra, ger oss ett mål att utveckla mot. Vi behöver hantera att vi inte kan möta det idag, och behöver hitta bra verktyg för att arbeta mot det."

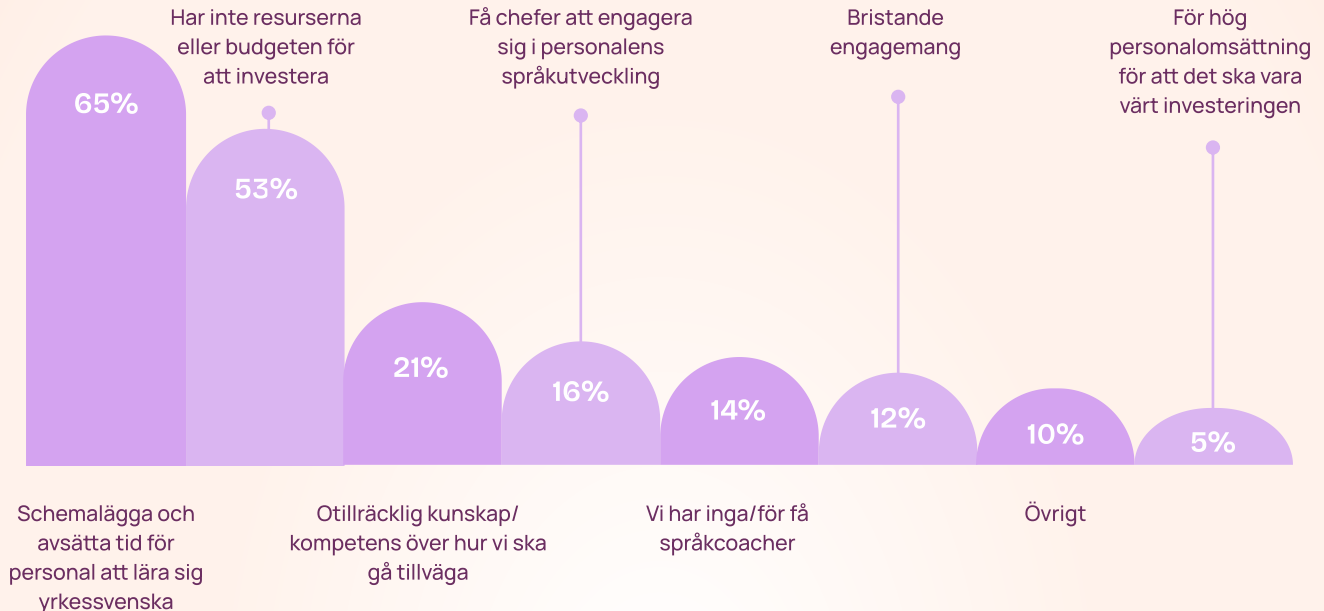
en annan respondent inom offentlig sektor

Även om många är positiva kring intentionen bakom språkravet så är det viktigt att ta signalerna från Sveriges äldreomsorg på allvar. Insikterna från undersökningen indikerar att ett språkrav inte magiskt kommer att lösa språkutmaningen inom äldreomsorgen, utan det är viktigt att verksamheterna får kunskapen, resurserna och verktygen för att kunna klara det.

3.

Vad ser du som största hindret/hindren för att lyckas med språklyftet inom äldreomsorgen?

MARKERA UPP TILL TRE ALTERNATIV.



Så många som 65 procent uppger att "schemalägga och avsätta tid för personal att lära sig yrkessvenska" är en av de största hindren för att lyckas med språklyftet inom äldreomsorgen. En respondent kommenterade:

”

"Det behövs ofta helt grundläggande och långa utbildningar som är svåra att hantera inom ramen för arbetstiden"

"Språksatsningar görs via statsbidrag, men när statsbidragen tar slut kommer det vara svårare att kunna göra den typen av satsningar."

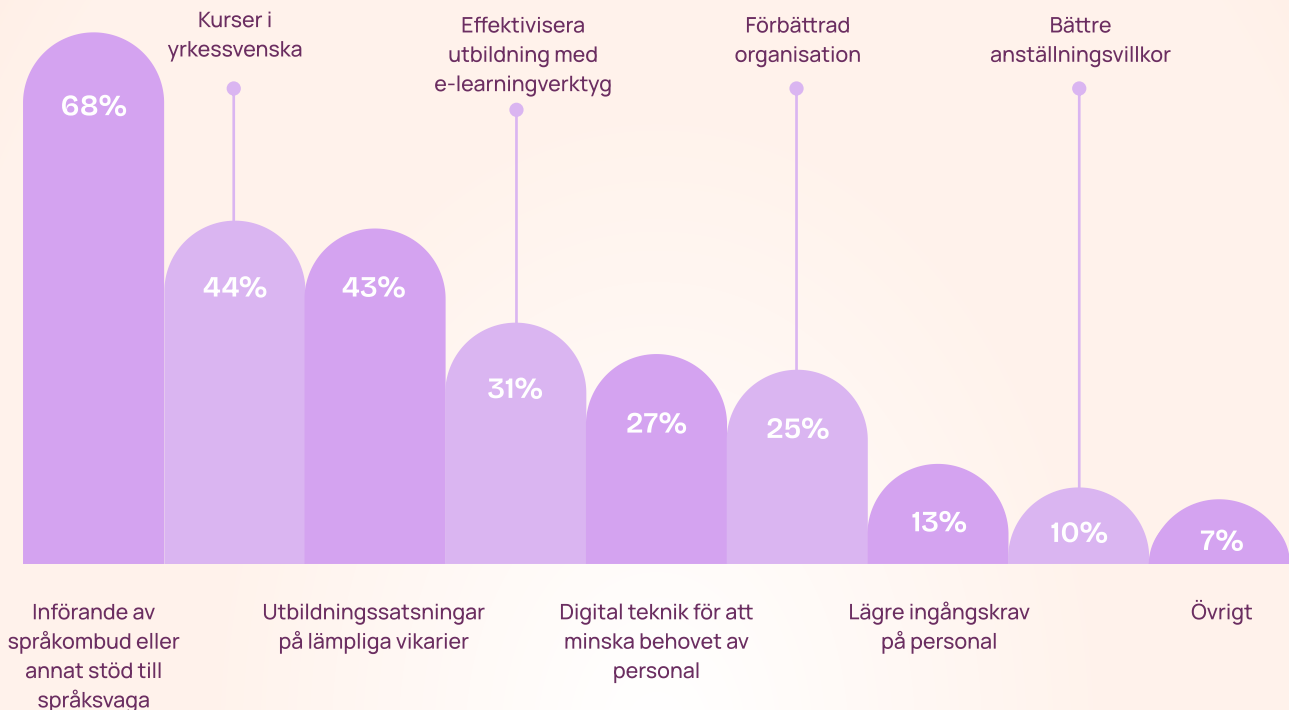
en annan respondent inom offentlig sektor

Denna utmaning är något som stämmer väl överens med våra erfarenheter på Lingio, efter samtal med hundratals äldreomsorgsverksamheter i Sverige. En del verksamheter har löst detta genom att erbjuda utbildning i mobilen, uppdelat i små korta moduler, där personal kan öva när de får luckor i schemat, men också gemensamt under inbokad arbetstid.

Att 53 procent uppger att de inte har resurserna eller budgeten för att lyckas med språklyftet belyser återigen vikten av att äldreomsorgen får det stöd och resurser de behöver. I vissa fall finns stöd eller anslag att söka, men ofta är detta otillräckligt eller något som verksamheter missar att söka. Till exempel får flera verksamheter inom äldreomsorgen medel från Omställningsfonden för att finansiera språksatsningar på arbetsplatsen.

Vad har du hittills testat som du anser har bidragit till att minska kompetensbristen inom äldreomsorgen/hemtjänsten?

MARKERA ALLA SOM STÄMMER IN.



Så många som 68 procent uppger att införandet av språkombud har haft en positiv inverkan för att minska kompetensbristen. Samtidigt är svaret något missvisande, då det också är flest som testat det (76 procent enligt fråga 1). Kurser i yrkessvenska hamnar på en stark andraplats då 44 procent uppger att de testat detta och anser att det bidragit till att minska kompetensbristen.

Lingos erfarenhet är att de kommuner och verksamheter som lyckas bäst med språksatsningen implementerar ett antal olika åtgärder. Vi ser att kombinationen av språkombud, utbildningar i yrkessvenska, bättre anställningsvillkor samt satsningar på personalen och engagemang från chefer ger absolut bäst resultat.

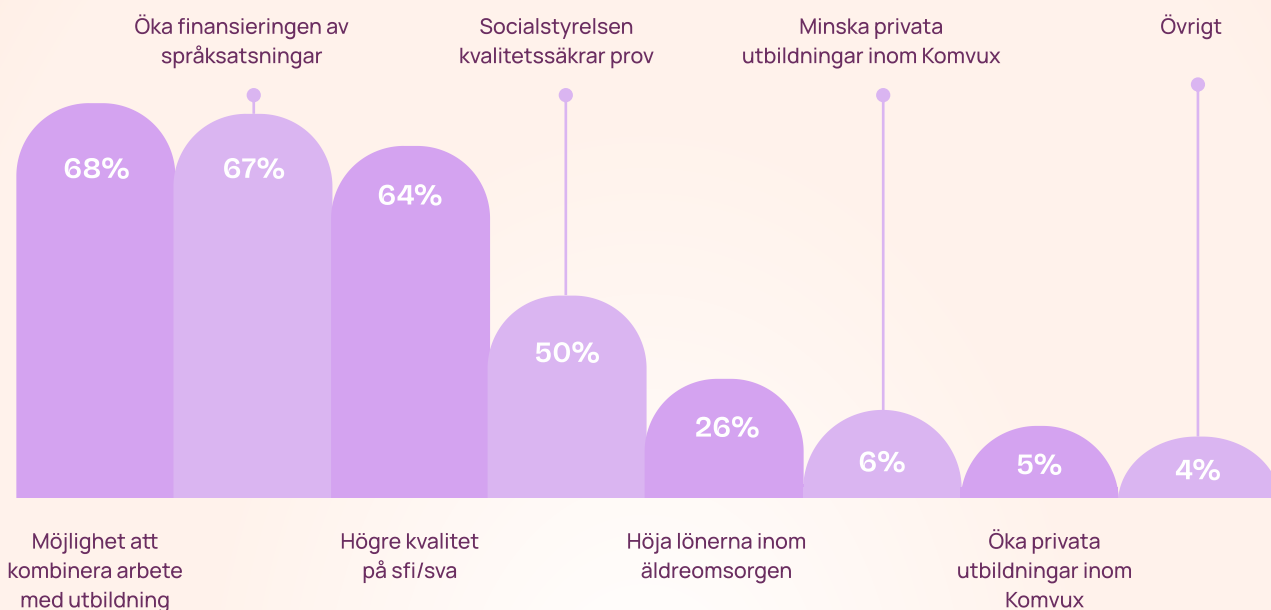
En intressant observation är att, bland de respondenter som uppgav sig ha testat kurser i yrkessvenska via e-learning, placerar däremot inte tid i schemat som det största hindret för att lyckas. Deras största utmaning var istället budget och resurser. De uppgav även att de fått god effekt på sina språksatsningar.

Bland de som svarat "övrigt" har respondenterna bland annat nämnt "införande av karriärvägsmodell", "utbildning av chefsgrupp" och "samarbete med arbetsmarknadsenheter".



Vilka åtgärder skulle du vilja se för att förbättra kvalitetssäkringen av språkkunskaper bland utbildningsanordnare i Sverige?

MARKERA ALLA SOM STÄMMER IN.



De två första åtgärderna, stämmer väl överens med insikterna från tidigare frågor. Att 68 procent skulle vilja kunna kombinera arbetet med utbildning hänger ihop med utmaningen att schemalägga tid för personal att lära sig yrkessvenska. 67 procent skulle vilja se en ökad satsning på finansiering av språksatsningen, vilket vi också sett i tidigare frågor.

64 procent skulle också vilja se högre kvalitet på sfi/sva och 50 procent skulle vilja att Socialstyrelsen kvalitetssäkrar prov. En respondent kommenterade:

”

”Vi har inte personer som kan täcka för de som behöver vara lediga för språkstudier”

En annan respondent kommenterade:

”Anpassa alla digitala utbildningar på hemspråk så det är lättare att omsätta kunskap till svenska. Även att anpassa språkutbildning till yrkesspråket.”

Detta är värdefulla insikter för Sveriges politiker och ger insikter i vilka åtgärder som krävs för att Sveriges äldreomsorg ska lyckas med språklyftet.



Avslutande ord

Vi på Lingio hoppas att denna undersökning ger politiker och beslutsfattare inom äldreomsorgen bättre insikt i vad som krävs för att Sveriges äldreomsorg ska lyckas med sina språksatsningar. Våra äldre har byggt Sverige och det är viktigt att vi säkerställer att de får god vård. För det krävs kunskaperna, verktygen och resurserna för att kunna lösa båda kompetensbristen och språkutmaningen inom Sveriges äldreomsorg. Tillsammans kan vi lyckas, om vi satsar på rätt saker! Kombinationen av språkfrämjande arbetsplatser via språkombud, digitala kurser i yrkessvenska, engagemang från chefer och satsningar på personalen tycks ge framgång.

Projektet Spången: Stockholms stad accelererade språkinläringen 4 gånger snabbare

Spången är ett ESF-projekt som genomfördes under 2019-2022 inom Stockholms stad och syftade till att ta fram en modell för hållbar kompetensförsörjning inom förskola, äldreomsorg och omsorg för personer med funktionsnedsättning.

Under våren 2022 har Lingio varit en del av Spångens insatser. 13 deltagare fick läsa Lingios språkkurser som komplement till projektets lärarledda kurs i yrkessvenska inom äldreomsorgen.

Efter Lingios samarbete med Spången höjde sig majoriteten av deltagarna en eller flera GERS-nivåer (internationella standarden för språkbedömning). Deltagarna avancerade uppskattningsvis 4 gånger snabbare när Lingios digitala kurser sattes in som komplement till lärarledd utbildning, vilket var ett lyckat resultat.

Läs mer om [projektet Spången här](#).



”

“Jag har förstått
att jag faktiskt kan
studera och jag
tycker det är kul!”

Om Lingio

Lingio hjälper utrikesfödda att lyckas på arbetsmarknaden med hjälp av digitala verktyg och kurser i yrkessvenska och yrkesnära kunskap. Bolaget startades under flyktingvågen 2015 och har sedan dess varit ledande i utvecklingen med att innovera fram lösningar som bryter utanförskapet i Sverige. Produkterna utvecklas utifrån motiverande speldesign, modern pedagogik och smarta AI-lösningar. Idag samarbetar Lingio med över 130 kommuner runtom i Sverige. Lingio samarbetar även med privata företag, kommuner, fackförbund och branschorganisationer inom bland annat vård och omsorg, transport, hotell och restaurang, lokalvård, hemstäd, med flera. I dagsläget erbjuder Lingio språklösningar för över 25 yrkesroller och ett brett utbud av kompetensutvecklingskurser. Du kan också skapa egna kurser via Lingios AI-kursskapare och enkelt distribuera till personalen. Läs mer på www.lingio.com.

Kontakta oss på

 lingio.com

 info@lingio.com

 [Lingio](https://www.linkedin.com/company/lingio)

